

**Навчальна дисципліна: Перекладознавство в структурі літературознавчої
компаративістики**

Перекладознавство в структурі літературознавчої компаративістики входить до блоку дисциплін вільного вибору студента. Ця навчальна дисципліна передбачає вивчення специфіки художнього перекладу як галузі літературної компаративістики в контексті її методологічної парадигми, розкриває роль перекладної літератури у становленні європейської та вітчизняної літератури і освіти, аналізує перекладацькі здобутки української літератури XIX-XX ст. У зв'язку з тим, що теорія художнього перекладу формується на межі двох наукових галузей – перекладознавства як результату компетентної діяльності перекладача і літературної компаративістики, де літературний текст виступає предметом міжлітературної комунікації, увагу сфокусовано на перекладознавчих аспектах літературної компаративістики.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Давньоукраїнські поетики і риторики.	6
2.	«Фольклорна» течія художнього перекладу в новоукраїнській літературі.	6
3.	Поетичні переклади Тараса Шевченка.	6
4.	Перекладацький доробок Пантелеймона Куліша.	6
5.	Іван Франко – теоретик і практик українського перекладознавства.	6
6.	Перекладацька спадщина Михайла Старицького.	6
7.	Українська поезія в російськомовних перекладах І. Качуровського.	6
8.	Овідіана Миколи Зерова.	6
9.	Вергілій у перекладі Содомори.	6
10.	Гомер у перекладі Б.Тена.	6
	Разом	60

Перелік питань, що виносяться на екзамен

1. Предмет, об'єкт, мета і завдання порівняльного літературознавства.
2. Міждисциплінарні зв'язки літературної компаративістики.
3. Галузі сучасного порівняльного літературознавства.
4. Етапи розвитку літературної компаративістики.
5. Поняття «міжлітературної взаємодії» у літературній компаративістиці.
6. Поняття взаємовпливу і літературних контактів.

7. Подорожуючі сюжети в давніх літературах.
8. Вічні літературні образи.
9. Наука «компаративістика» в сучасному потрактуванні (на основі одноіменної статті Т.Денисової).
10. Глобальність як одна з визначних рис компаративістики (за Е.Ептером).
11. Імагологія як галузь порівняльного літературознавства: зародження і розвиток.
12. Предмет і завдання імагології як галузі порівняльного літературознавства.
13. Художній переклад у системі міжлітературних зв'язків. Дефініція поняття «художній переклад», специфіка художнього перекладу.
14. Класифікація варіантів художнього перекладу.
15. Імагологія в контексті актуальних проблем художнього перекладу.
16. І.Франко – теоретик і практик українського перекладознавства.
17. Внесок Кирила і Мефодія в українську культуру.
18. Кирило і Мефодій – перші перекладачі Біблії.
19. Поетичні переклади Т.Шевченка.
20. А.Содомора як теоретик художнього перекладу.

Тематика та проблематика перекладознавчого збірника «Переклад на порозі ХХІ століття: історія, теорія, методологія» (за матеріалами статті А.Содомори «Українське перекладознавство на рубежі ХХІ віку»).

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перекладознавство в структурі літературознавчої компаративістики

Освітня програма Польська мова і література

Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 035 Філологія

035.033 Слов'янські мови та літератури

(переклад включно), перша – польська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Анотація до курсу
- Мета та цілі курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Перекладознавство в структурі літературознавчої компаративістики
Викладач (-і)	к.ф.н., доц. Тереховська Олена Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342)59-61-44
E-mail викладача	olena.terekhovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи. Консультації проводяться щосереди з 15.05 по 16.25. Можливі консультації у день проведення лекцій чи практичних занять, а також через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
Перекладознавство в структурі літературознавчої компаративістики входить до блоку дисциплін вільного вибору студента. Ця навчальна дисципліна передбачає вивчення специфіки художнього перекладу як галузі літературної компаративістики в контексті її методологічної парадигми, розкриває роль перекладної літератури у становленні європейської та вітчизняної літератури і освіти, аналізує перекладацькі здобутки української літератури XIX-XX ст. У зв'язку з тим, що теорія художнього перекладу формується на межі двох наукових галузей – перекладознавства як результату компетентної діяльності перекладача і літературної компаративістики, де літературний	

текст виступає предметом міжлітературної комунікації, увагу сфокусовано на перекладознавчих аспектах літературної компаративістики.

3. Мета та завдання курсу

з'ясувати специфіку художнього перекладу як засобу відтворення іншою мовою продукту творчої діяльності представника певної національної літератури, розкрити роль художнього перекладу в системі порівняльного літературознавства з його розумінням як засобу міжкультурної комунікації, форми взаємодії та взаємозбагачення національних літератур і культур. Вивчити провідні методи порівняльного літературознавства (історико-літературні, герменевтичні, рецептивні), які орієнтовані на вивчення авторського замислу, історико-літературного контексту епохи, формальних особливостей тексту й читацьких рецепцій.

4. Результати навчання (компетентності)

Знання:

- предмету перекладознавства як окремої філологічної галузі;
- предмету, мети і завдань порівняльного літературознавства;
- специфіки художнього перекладу як галузі порівняльного літературознавства;
- поняття «міжлітературної взаємодії» у літературній компаративістиці;
- місця і ролі художнього перекладу в системі міжлітературних зв'язків;
- класифікації варіантів художнього перекладу, пов'язаних із неточним відтворенням змісту претексту;
- літературознавчих термінів і понять, а також перекладознавчої термінології;
- імен видатних українських перекладачів та значення їхньої перекладацької діяльності для розвитку вітчизняної літератури та освіти.

Вміння:

- визначати роль перекладної літератури на різних етапах розвитку українського та європейського письменства;
- орієнтуватись у класифікації варіантів художнього перекладу, обґрунтовано їх диференціювати;
- застосовувати на практиці основну літературознавчу та перекладознавчу термінологію, здійснюючи аналіз різних варіантів художнього перекладу;
- аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки, школи і методики в літературознавчій компаративістиці та перекладознавстві, розвивати логічне та критичне мислення;
- характеризувати концепцію, визначати проблематику та найважливіші особливості поетики художніх творів, що належать до різних національно-культурних традицій;
- досліджувати поетику оригінального і перекладного тексту, з'ясувати властивості мови літературного твору, засоби художньої виразності, жанрові різновиди, особливості його образної системи тощо;

<ul style="list-style-type: none"> - висловлювати власні думки, проводити історико-літературні аналогії, підсумовувати індивідуальними висновками паралельно до існуючих теорій і методологій; - планувати і здійснювати дослідження в галузі перекладознавства на належному науковому рівні; - формувати здатність працювати індивідуально, в парах та групах. 					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			12		
семінарські заняття / <u>практичні</u> / лабораторні			18		
самостійна робота			60		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / вибірковий		
III	035 Філологія 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська	другий	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Перекладознавство як філологічна галузь. Предмет, мета і завдання перекладознавства. Зв'язок з іншими	Лекція/дискусія	3, 7, 9, 12, 13, 15, 21.	4		Протягом семестру

дисципліна-ми філологічної галузі. Українське перекладознавство в персоналіях: хронологічний аспект.					
Тема 2. Літературознавча компаративістика: предмет, мета і завдання. Компаративістика й історія світової літератури, їхній взаємозв'язок і взаємодія. Історія літературної компаративістики, основні закономірності її розвитку. Літературна компаративістика на сучасному етапі, нові парадигми й інтенції.	Лекція/дискусія	2, 4, 5, 6, 16, 19, 20.	2		Протягом семестру
Тема 1. Перекладознавство як	Практичне заняття/дискусія	3, 7, 9, 12, 13, 15, 21.	2 Підготовка	5	Протягом семестру

наукова філологічна галузь. Історія українського перекладознавства.			доповідей		
Тема 2. Українське порівняльне літературознавство: історія і сучасний стан.	Практичне заняття/дискусія	2, 4, 5, 6, 16, 19, 20.	2 Опрацювання наукових статей	5	Протягом семестру
Тема 3. Методологічна парадигма літературної компаративістики. Методи історико-літературного аналізу тексту. Методи герменевтичного аналізу. Читач у процесі літературної комунікації.	Лекція/дискусія	2, 4, 5, 6, 16, 19, 20.	2		Протягом семестру
Тема 3. Основні типи і форми літературних взаємин. Генетико-контактні зв'язки і типологічні	Практичне заняття/дискусія	2, 4, 5, 6, 16, 19, 20.	2	5	Протягом семестру

<p>спільності у розвитку літератури. «Вічні» образи, мотиви, сюжети як предмет порівняльного літературознавства.</p>					
<p>Тема 4. Художній переклад як галузь літературної компаративістики. Поняття «міжлітературної взаємодії» у літературній компаративістиці. Художній переклад у системі міжлітературних зв'язків. Класифікація варіантів художнього перекладу.</p>	<p>Лекція/дискусія</p>	<p>3, 7, 9, 12, 13, 15, 21.</p>	<p>4</p>		<p>Протягом семестру</p>

<p>Тема 4. Перекладознавство і літературна компаративістика: взаємопов'язаність і взаємодія. Основні типи і форми літературних взаємин. Генетико-контактні зв'язки і типологічні спільності у розвитку літератури.</p>	<p>Практичне заняття/дискусія</p>	<p>2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21.</p>	<p>2 Опрацювання наукових статей</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру</p>
<p>Тема 5. Художній переклад як форма міжлітературних взаємин. Історичні види і форми перекладів. Перекладна література у давньоукраїнському письменстві й освіті. Давньоукраїнська література як складова загальноєвропейської «риторичної епохи».</p>	<p>Практичне заняття/дискусія</p>	<p>2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21.</p>	<p>2 Опрацювання наукових джерел, підготовка рефератів-доповідей.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру</p>
<p>Тема 6.</p>	<p>Практичне</p>	<p>1, 8, 14, 22, 23.</p>	<p>2</p>	<p>5</p>	<p>Протягом</p>

Критика перекладу. Перекладацька спадщина Г.Сковороди. Г.Сковорода як теоретик перекладу.	заняття/дискусія		Опрацювання наукових джерел, підготовка рефератів-доповідей.		семестру
Тема 7. Українська перекладацька школа XIX-XX ст. Українські традиції художнього перекладу XIX ст.	Практичне заняття/дискусія	10, 11, 12, 13, 17, 18, 21.	2 Опрацювання наукових статей, підготовка доповідей	5	Протягом семестру
Тема 8. Класична школа українського художнього перекладу.	Практичне заняття/дискусія	10, 11, 12, 13, 17, 18, 21.	2 Опрацювання наукових джерел, підготовка рефератів-доповідей.	5	Протягом семестру
Тема 9. Контрольна (тестова) робота за всіма темами лекційних і практичних занять	Контрольна робота	1-23.	2	10	Протягом семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	100 балів				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань				
Практичні заняття	Оцінюються по п'ятибальній системі				

Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 25 балів
--	--

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2

8. Рекомендована література

1. Баглай Й.О. Г.С.Сковорода – теоретик перекладу / Йосип Олексійович Баглай // Українське літературознавство. Вип. 19. Львів. 1973. С. 87-92.
2. Будний В.В. Порівняльне літературознавство: підруч. / В.В.Будний, М.М.Ільницький. К. : Вид. «Києво-Могилянська академія». 2008. 430 с.
3. Гачечиладзе Г.Р. Художественный перевод и литературные взаимосвязи. М. : СП. 1980. 256 с.
4. Грицик Л.В. Українська компаративістика: концептуальні проєкції / Л.В.Грицик. Донецьк : Юго-Восток. 2010. 297 с.
5. Денисова Т.Н. Наука «компаративістика» в сучасному потрактуванні / Т.Н.Денисова // Літературна компаративістика. Вип. I. К. : ПЦ «Фоліант». 2005. С.10-26.
6. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы / Диониз Дюришин ; [пер. со слов.]. М. : Прогресс. 1979. 318 с.
7. Зорівчак Р. Реалія і переклад / Роксолана Зорівчак. Львів : Вид-во при Львів. ун-ті. 1989. 216 с.
8. Іваньо І.В. Григорій Сковорода – перекладач // Іван Васильович Іваньо. Всесвіт. 1972. № 12. С. 217-224.
9. Кияк Т.Р. Теорія і практика перекладу (нім. мова) / Т.Р.Кияк, А.М.Науменко, О.Д.Огуй. Вінниця : Нова книга. 2006. 592 с.
10. Коломієць Л.В. Забуті перекладачі 1920-1930-х років: Олекса Варавва, Микола Іванов, Іван Кулик, Люціана Піонтек, Дмитро та Марія Лисиченки, Євген Касяненко, Ганна Касьяненко, Ганна та Петро Чикаленки, Варвара Чередниченко / Л.В.Коломієць // Наукові записки. Випуск 104 (1). Серія: Філологічні наук (мовознавство). Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка. 2012. 482 с.
11. Коломієць Л.В. Масштаби перекладацької діяльності українських літераторів 1920-1930-х років (на матеріалі перекладів з англійської) / Л.В.Коломієць // Літературознавчі студії: Збірник наукових праць. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго. 2011. Вип. 33. 624 с. (Бібліотека Інституту філології). С.224-232.
12. Коломієць Л.В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу / Лада Володимирівна Коломієць. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2004. 522 с.
13. Коломієць Л.В. Перекладознавчі семінари: актуальні теоретичні концепції та моделі аналізу поетичного перекладу: навчальний посібник /Л.В.Коломієць. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2011. 527 с.
14. Корж Н.Г. Сковорода-перекладач античних творів / Наталія Григорівна Корж // Питання літературознавства і мовознавства. Наукова конференція викладачів філологічного факультету (Харківський ун-т) [Тези і автореферати доповідей]. Харків : Вид-во Харк-го ун-ту. 1965. Вип. 1. С.16-19.
15. Лановик М. Теорія відносності художнього перекладу: літературознавчі проєкції / Мар'яна

Лановик. Тернопіль : ТНПУ. 2006. 470 с.

16. Літературознавча компаративістика : [навч. посібн. / ред. Р.Т.Гром'як, І.В.Папуша]. Тернопіль : ТДПУ. 2002. 234 с.
17. Матвіїшин В.Г. Зарубіжна література в перекладах українських письменників ХІХ-ХХ ст. /В.Г.Матвіїшин // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. № 3. С.2-10.
18. Москаленко М. Нариси з історії українського перекладу / М.Москаленко // Всесвіт. 2006. № 1-2. С.172-190.
19. Наливайко Д. Стан і завдання українського порівняльного літературознавства / Дмитро Наливайко // Літературознавство : [матеріали 4 конгр. міжнар. асоціації українців]. К. : Обереги. Кн. 2. 2000. С. 42-50.
20. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика / Дмитро Наливайко. К. : Києво-Могилянська академія. 2006. 347 с.
21. Содомора А. Українське перекладознавство на межі ХХІ століття / А.Содомора // Слово і час. 1998. № 8. С.16-18.
22. Шевчук Т.С. На перехресті епох: антична література у творчості Григорія Сковороди / Тетяна Станіславівна Шевчук. Ізмаїл : СМІЛ. 2010. 360 с.
23. Шевчук Т.С. Перекладацькі вправи Г.Сковороди за мотивами «Енеїди» Вергілія / Тетяна Станіславівна Шевчук // Наукові записки. Серія: Літературознавство [За ред. проф. М.Ткачука]. Тернопіль : ТНПУ. 2010. Вип. 29. С.224-233.

Викладач: к.ф.н., доц. Тереховська О.В.